

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 8 czerwca 2010 r.

Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO- 645062-VI/10/ZK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Ai. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan

Bogdan Zdrojewski

Minister Kultury i Dziedzictwa

Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

00 - 071 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

Na tle skarg kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz publikacji prasowych ujawniły się problemy braku równości w zakresie uprawnienia do korzystania ze zwolnienia od opłat abonamentowych, wprowadzonych nowelizacją do ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. Nr 85, poz. 728 ze zm.):

I. Pierwszy problem dotyczy nieuwzględniania przez Urzędy Pocztowe (placówki operatora publicznego) orzeczeń o niezdolności do pracy, wydanych przed dniem obowiązywania ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b) w/w ustawy (w brzmieniu obowiązującym od 1 marca 2010 r.) zwalnia się od opłat abonamentowych osoby, co do których orzeczono o całkowitej niezdolności do pracy, na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

W celu realizacji zwolnień, uprawnione osoby, zgodnie z ust. 3 w/w artykułu, zobowiązane są do złożenia w placówce operatora publicznego (Poczty Polskiej SA) oświadczenia o spełnieniu warunków do korzystania z tych zwolnień i przedstawienia dokumentów do nich uprawniających, którymi w myśl § 1 pkt 1 rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 16 lutego 2010 r. w sprawie rodzajów dokumentów oraz wzoru oświadczenia potwierdzających uprawnienia do zwolnień od opłat abonamentowych (Dz. U. Nr 29, poz. 152) są orzeczenie właściwego organu orzekającego albo orzeczenie właściwej instancji sądu uchylające wcześniejszą decyzję organu orzekającego oraz oświadczenie o spełnianiu warunków do korzystania ze zwolnień od opłat abonamentowych.

Jednakże Urzędy Pocztove odmawiają zwolnienia od opłat abonamentowych, argumentując swe stanowisko brakiem przesłanki „aktualnego, wg nowego nazewnictwa” orzeczenia Komisji o niezdolności do pracy.

Powyższa sytuacja nasuwa jednakże poważne wątpliwości.

Art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy o opłatach abonamentowych przyznaje bowiem zwolnienie od opłaty wyłącznie osobom, które uzyskały orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Nie uwzględnia więc w rezultacie prawa do zwolnienia od opłat abonamentowych dla tych osób, które uzyskały orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy przed wejściem w życie wskazanej ustawy.

Powyższy stan prawny w oczywisty sposób różnicuje sytuację osób całkowicie niezdolnych do pracy, przyjmując jako kryterium owego zróżnicowania datę wydania orzeczenia o niezdolności do pracy. Ustawodawca zdecydował się bowiem na respektowanie tylko tych orzeczeń, które zostały wydane pod rządami ustawy wymienionej w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy o opłatach abonamentowych.

Powyższe zróżnicowanie ma miejsce także pomiędzy tymi samymi osobami posiadającymi orzeczenia o niezdolności sprzed 1 stycznia 1999 r. - osoby takie, nie korzystające wcześniej ze zwolnień od opłat abonamentowych i ubiegające się o te zwolnienia dopiero teraz (w czasie obowiązywania ustawy o opłatach abonamentowych), wg Urzędów Pocztowych nie mają do tego uprawnienia, natomiast te same osoby, które już wcześniej korzystały ze zwolnień (w tym przypadku - na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia KRRiTV z dnia 27 czerwca 1996 r. w sprawie opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 82, poz. 383 ze zm.) zwolnione były od opłat za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych osoby zaliczone do I grupy inwalidów, zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz całkowicie niezdolne do pracy i niezdolne do samodzielnej egzystencji) - z mocy art. 12 w/w ustawy o opłatach abonamentowych zachowują to prawo do zwolnień pod warunkiem złożenia w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy jedynie oświadczenia o spełnianiu warunków do korzystania z tych zwolnień, bez przedstawiania stosownych dokumentów, w tym m.in. orzeczeń o niezdolności do pracy, które *de facto* są orzeczeniami nieuznanymi obecnie przez urzędy pocztowe.

W związku z powyższym, za uzasadniony trzeba uznać pogląd, iż art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy o opłatach abonamentowych w swoim aktualnym kształcie jest niezgodny z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP). Różnicuje on bowiem bez uzasadnionych powodów klasę podmiotów podobnych (w tym przypadku osób całkowicie niezdolnych do pracy),

przyjmując jako kryterium owego zróżnicowania datę orzeczenia o niezdolności. Kryterium to ze względu na swoją dowolność ma charakter dyskryminacyjny.

II. Drugi problem dotyczy odmowy zwolnień od opłat abonamentowych osób, posiadających ustalone prawo do emerytury, lecz pobierających zamiast emerytury rentę rodzinną po zmarłym małżonku.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 6 ustawy o opłatach abonamentowych w brzmieniu obowiązującym od 1 marca 2010 r., zwalnia się od opłat abonamentowych osoby, które ukończyły 60 lat oraz mają ustalone prawo do emerytury, której wysokość nie przekracza miesięcznie kwoty 50 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, tj. kwoty 1.551,48 zł.

W celu realizacji zwolnień, uprawnione osoby, zgodnie z ust. 3 w/w artykułu, zobowiązane są do złożenia w placówce operatora publicznego (Poczty Polskiej SA) oświadczenia o spełnieniu warunków do korzystania z tych zwolnień i przedstawienia dokumentów do nich uprawniających, którymi w myśl § 1 pkt 6 rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w sprawie rodzajów dokumentów oraz wzoru oświadczenia potwierdzających uprawnienia do zwolnień od opłat abonamentowych są dowód osobisty oraz decyzja jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo innego organu emerytalno - rentowego o wysokości emerytury.

Jednakże w praktyce zdarzają się przypadki, iż z wnioskiem o zwolnienie od opłat abonamentowych na podstawie w/w przepisu zwracają się osoby, które w przeszłości nabyły prawo do emerytury zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1127), jednakże obecnie nie pobierają emerytury, albowiem organy rentowe na ich wniosek przyznały prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku (głównie ze względu na wyższy wymiar świadczenia). Urzędy Pocztove, spełniające dla celów wykonywania ustawy o opłatach abonamentowych rolę placówek operatora publicznego, odmawiają takim osobom zwolnienia od opłat abonamentowych, argumentując swe stanowisko brakiem przesłanki pobierania renty rodzinnej po zmarłym mężu w katalogu określonym w art. 4 ust. 1 w/w ustawy, jak i w § 1 rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 16 lutego 2010 r.

Tymczasem, osoby te wg ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadają prawo do emerytury, jednakże z prawa tego nie korzystają, wybierając świadczenie z tytułu renty rodzinnej po zmarłym małżonku, które *nota bene* również nie przekracza miesięcznie kwoty 50 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, tj. kwoty 1.551,48 zł.

Z uwagi na to, iż na podstawie obowiązującej ustawy o opłatach abonamentowych (art. 4 ust. 5) Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji posiada upoważnienie ustawowe do wydawania przepisów wykonawczych w drodze rozporządzenia w zakresie m.in. rodzajów dokumentów potwierdzających uprawnienia do zwolnień od opłat abonamentowych (z uwzględnieniem dokumentów wydawanych przez uprawnione organy oraz nieobciążania osób korzystających ze zwolnień nadmiernymi utrudnieniami), Rzecznik Praw Obywatelskich pismem z dnia 19 kwietnia 2010 r. zwrócił się do Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji o wskazanie, czy przedstawiony powyżej problem został dostrzeżony i czy w razie identyfikacji problemu zostaną podjęte działania w celu stosownej korekty przepisów rozporządzenia.

W odpowiedzi z dnia 10 maja 2010 r. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji poinformował (pismo o sygn. DE-073-4/10-3), iż rozporządzenie KRRiT w sprawie rodzajów dokumentów oraz wzoru oświadczenia potwierdzających uprawnienia do zwolnień od opłat abonamentowych jest aktem wykonawczym do ustawy o opłatach abonamentowych i nie może naprawiać niekonsekwencji lub błędów ustawowych. Zdaniem Przewodniczącego KRRiT, ewentualne rozszerzenie katalogu zwolnionych od opłat abonamentowych o osoby pobierające renty rodzinne oraz osoby zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności lub trwale niezdolne do pracy może nastąpić jedynie w wyniku kolejnej zmiany ustawy o opłatach abonamentowych.

Również i w tym przypadku istniejący stan prawny budzi wątpliwości, co do zgodności z zasadą równości wobec prawa.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Prawa Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w powyższych kwestiach, a także - jeśli Pan Minister podzieli krytyczną ocenę obowiązujących regulacji w zakresie zwolnień od opłat abonamentowych - o podjęcie działań w celu zmiany krytykowanego stanu prawnego.

Z przeziębieniem

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk